

סימן כ"ו

בדין מכבה כדי לגור בבית, או כדי לישן, ובדין הריגת יתושים ביו"ט

מביא דברי בה"ל בדין מכבה כדי לגור בבית והביאור בדבריו / בדין מכבה הנר כדי לישן / בדין הריגת בע"ח המצערם ביו"ט.

ודברי המ"ב הנ"ל צ"ב, מה הסברא לחלק בין אופן שהדליקה תמנע ממנו לאכול הסעודה, או שהדליקה תמנע אותו לישב בביתו, ולמה נתיר רק לצורך הצלת הסעודה, ולא נתיר לשאר צורך היום.

ויתכן לבאר, דס"ל למ"ב כדעת הב"ח המובא במג"א סי' תק"ז, דבכבוי לא אמרינן מתוך, וצורך זה שלא ישב בחום יש להתירו רק מדין מתוך [אולם עי' בשעה"צ תק"ז ל"ז שהביא דבריו ופקפק בזה, וצ"ע].

עו"ל דס"ל למ"ב דגם בגוונא שהדליקה עומדת לכלות ביתו ולבטלנו מהסעודה כיון שאינו יכול לישב בחום, הוא תלוי בר"י ורבנן ולרבנן אסור. אלא דבזה כיון שהוא ממש מעניני אוכ"נ קיי"ל כר"י דשרי [עי' היטב במ"מ פ"ד ה"ד שמבואר כן, וזה ע"ד שביאר הרמב"ן דבעניני אוכ"נ ממש מקילים כר"י ומה"ט שרי לגרופ תנור] ומשו"ה כתב המ"ב דאם ע"י הדליקה לא ימנע מאוכ"נ אלא יהיה לו צער בעלמא, אין להקל בזה כר"י.

בדין מכבה הנר כדי לישן

ב. **ועפ"י** דברי הבה"ל הנ"ל יש לדון בדין מכבה הנר כדי שיכול

מביא דברי בה"ל בדין מכבה הדליקה כדי לגור בבית והביאור בדבריו

א. **הנה** הר"ן שהתיר לכבות הדליקה אם אין לו בית אחר, לא הזכיר ענין אכילה, ונראה דמתיר לכבות אפי' בשביל שלא יצטרך לישב בחום [ולא רק בשביל הסעודה שלא יצטרך לאכול בחום] וברבינו **אלחנן** שהביא המרדכי מפורש כן דשרי לכבות כדי שלא ישב בחום.

ועי' בה"ל ריש סי' תקי"ד שכתב, דאף שהרמ"א היקל לכבות הדליקה כדי שלא ישרף ביתו וע"י כן לא יוכל לאכול, מ"מ אם כבר אכל סעודת יו"ט, ורוצה לכבות כדי שלא יצטרך לישב בחום, בזה לא היקל הרמ"א כדעת רבינו אלחנן. ועיי"ש היטב במ"ב דמבאר דכוונת הרמ"א היא רק אם אינו יכול לאכול בחום כלל, ואם לא יהיה לו בית יתבטל מהסעודה ולא יאכל, אבל אם יאכל בחוץ בשרב או אצל עכו"ם, אין בזה היתר לכבות הדליקה, וכנ"ל. ומה"ט נמי כתב שם במ"ב דרק בגוונא שישרף הבית שרי, אבל אם רק יעשן הבית אסור.

לישון, דיש לדון האם לדמות למכבה דליקה כדי שלא ישב בחום דאסר הבה"ל. ונראה דהכא עדיף וי"ל דלכו"ע שרי, והביאור תלוי במש"כ לעיל, דאם טעמו של הבה"ל דאסר כבוי הנר לצורך שלא ישב בחום, הוא משום דזה ככל צרכי היום ובכבוי לא אמרינן מתוך, א"כ יש לדון בצורך שינה, די"ל דזהו כצורך אכילה ושתייה, וכמש"כ הרמב"ם פ"א הט"ז ועבודת הקודש ש"ג פ"א דרחיצה הותרה מצד צרכי הגוף ודמי לאכילה ושתייה, ולפי"ז י"ל דכ"ש שינה הוי צרכי הגוף.

ולפמ"ש"כ דהטעם שאסר הבה"ל לכבות כדי שלא לישב בחום, הוא משום דכבוי הוי מכשירין ואין להקל בה אלא לצורך אוכ"נ, לפי"ז יל"ד בתרתי, חדא די"ל דשינה הוי כאכילה ובזה יש להקל כר"י. עי"ל דכבוי הדליקה להציל הבית הוי מכשירין משום דמציל הבית והבית הוא דבר בפנ"ע, אבל מכבה הנר כדי לישן אינו מציל הבית אלא עושה צורך השינה, וי"ל דזה לא הוי מכשירין. אלא שסברא זו אינה ברורה דמכבה הנר מפני ד"א מפורש בגמרא דהוי מכשירין ולכא' ה"ה במכבה הנר כדי לישן, אלא שלעיל חילקנו דשאני ד"א דהוא איסורא בעלמא, וצ"ע.

בדין הריגת בע"ח המצערים אותו ביו"ט

ג]. הנה דברו חכמי הזמן אם מותר להרוג ביו"ט בע"ח המצערים

אותו, דלכא' היה נראה דנימא בזה מתוך שהותרה הוצאת נשמה לצורך אוכל נפש כגון בשחיטה, הותרה גם בזה. ומפורש הוא בדף י"ב בשוחט עולת נדבה דבשחיטה אמרינן מתוך [וכ"ה במ"ב ריש תקי"ח]. ועיקר הצד לאסור הוא משום דלכא' הריגת היתושים היא סילוק נזק, ודמי לכבוי הדליקה דלא הותר ביו"ט לצורך ד"א, וכמבואר בסוגיין דכבוי הנר הוי מכשירין.

ולפי"ז נראה דהוא תלוי בדברי הראשונים בדין לכבות דליקה כדי שלא ישב בחום, ולדעת המרדכי בשם ר' אלחנן והר"ן שפירשו דכל מה שאסרו בסוגיא כבוי הוא רק משום הפסד ממון, אבל היכא שאם לא יכבה יצטרך לישב בחוץ שרי לכבות, א"כ ה"נ יהיה שרי להורגם כיון שהוא בא למנוע צער.

אולם למה שכתב המ"ב ריש סי' תקי"ד דהרמ"א התיר לכבות רק היכא שבלא הכבוי יתבטל מסעודתו, א"כ ה"נ בעלמא יהיה אסור להורגם, ורק אם עדיין לא אכל, והם גורמים לו צער גדול, ואם לא יהרגם יתבטל מסעודת יו"ט [דאין לו בית אחר לישב שם] בזה נתיר להורגם.

ולפמ"ש"כ לצדד לעיל, דטעמו של המ"ב בהא, הוא משום דלא לישב בחום הוא צורך היום, ובכבוי לא נאמר מתוך ואינו מתיר צורך היום, א"כ הכא וודאי שרי אפי' לצורך לישב בבית, דבחבלה ושחיטה וודאי נאמר מתוך.

החפץ

דזה צורך גדול, אמנם לפי"ז יהיה תלוי
כמה מפריעים לו היתושים, וצ"ע.

שוב ראיתי בספר הנייר לחד מקמאי
[נדפס לאחרונה ע"י מכון י-ם]
הלכות שבת עמ' כ"א, שדבר בדין הריגת
יתושים ביו"ט, וכתב בשם רבינו יצחק
להתיר, ובשם החסיד כתב לאיסור. עכ"ד.

[וע"ע] מנח"ש ח"ב סי' ס' אות כ"ח שלא
ברירא ליה. ובספר מלכים אומניך
הביא בשם הגר"י קמינצקי זצ"ל להתיר.
ובהלכות יו"ט להרב ישראלזון ז"ל הביא
בשם מרן הגר"ש שליט"א לאסור.
(הדפוס 1234567)

ואפי' אם טעמו של המ"ב הוא משום
דכבוי הוי מכשירין, ואין מקילים
במכשירין אלא היכא דהוא צורך אוכ"נ
וכסברת הרמב"ן, עדיין יל"ד בתרתי, חדא
די"ל דהכא להנצל ממזיקים הוי צורך כעין
אכילה שיש להתיר עבורו מכשירין, עי"ל
דרך להציל הבית הוג' מכשירין, אבל כאן
שעושה פעולה להציל עצמו ממזיקים זה
אינו מכשירין, וצ"ע.

עי"ל דסברת הבה"ל היא, דצורך זה שלא
לישב בחום אינו כ"כ צורך להתיר
מלאכת יו"ט, ולפי"ז הכא וודאי י"ל דשרי

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

אפיקי יהודה - ביצת, יום טוב: אטינגר, יהודה ליב בן ברוך מרדכי (2){4} עמוד מס: 138 הודפס ע"י אוצר

הדפסה

הדפסה

אוצר התוכנה